

Ekocid u ariljskom kraju: Kapitalistička pohlepa ugrožava Veliki Rzav

Veliki Rzav je jedna od najčistijih reka u Srbiji, kojoj kapitalistička pohlepa već godinama pretili uništenjem betonskim pregrađivanjem radi maksimizacije profita, na račun lokalnog ekosistema.

Naime, planiranom izgradnjom brane Svračkovo, celokupni ekosistem Velikog Rzava biće ugrožen, uključujući više od 450 biljnih i životinjskih vrsta. Među njima je i autohtona potočna pastrmka, kao i mnoge druge osetljive vrste koje jedino u hladnoj, čistoj, tekućoj vodi mogu da opstanu.

Brana Svračkovo će stvoriti veštačko akumulaciono jezero dužine čak devet kilometara, uz akumulaciju od 28 miliona kubika vode, dovoljnih za pijaću vodu za 500.000 ljudi kako to vlast tvrdi. Međutim, ono što država prećutkuje je da u ariljskom kraju čak ni nema tih pola miliona ljudi koji bi koristili tu pijaću vodu, te se postavlja pitanje zašto se već godinama insistira na ovom projektu. Zvanična statistika procenjuje da na prostoru Arilja, Čačka, Lučana, Požege i Gornjeg Milanovca živi jedva 200.000 stanovnika.

Na ovom projektu se naravno insistira zbog profita. U okolini gradilišta brane i budućeg veštačkog jezera se planira gradnja luksuznih vikendica za privilegovane, a placevi se uveliko kupuju u budućoj zoni sanitarne zaštite.

Projekat izgradnje brane Svračkovo u kom je JVP Srbijavode investitor ispred države će od para poreskih obveznika graditi grandiozno akumulaciono jezero i branu visine 68 metara, dok za samo [10-15% troškova ovog projekta](#) država može da se okrene veštačkoj infiltraciji i povećanju kapaciteta postojećih podzemnih izvorišta, kojima obiluje ovaj predeo. Na taj način

može da se obezbedi čista pijaća voda dovoljna za svih 200.000 stanovnika ovog dela Srbije, bez urušavanja lokalnog ekosistema Velikog Rzava.

Insistiranje na brani Svračkovo nas navodi na sumnju da je kao i mnogi drugi državni i javno-privatni projekti u Srbiji, u pitanju kapitalistička pohlepa i korupcija na najvišem nivou. Neko će se kao i u slučaju projekata poput EXPO-a, Beograda na vodi i mnogih drugih, nakrasti para, dok će radni narod ariljskog kraja ostati sa uništenom rekam, koja važi za jedan od najčistijih vodenih tokova u čitavoj Evropi.

Sa početnih 63 miliona evra, procenjeni troškovi projekta su sada već porasli na preko 100 miliona. Osim ogromnih troškova, ovaj projekat ne uzima u obzir dugoročno obezbeđivanje pijaće vode za stanovnike ovog kraja. Akumulaciona jezera posle otprilike 50 godina kreću da razvijaju taloge teških metala i zelene alge, koje neminovno vode ka degradaciji kvaliteta vode za piće.

Izgradnja brane je započeta još 2012. godine i trebalo je da bude završena 2017. međutim sada traje već 13 godina, a kraj se ne nazire. Za to vreme se 2015. u jeku radova pojavilo klizište, koje je značajno unazadilo radove. Za "pretrpljenu štetu", kapitalisti iz firme Hidrotehnika-Hidroenergetika su čak tražili državi iznos od 1,55 miliona evra.

Povrh svega, inženjer geologije Zoran Đajić je izjavio da brana Svračkovo predstavlja i ozbiljan bezbednosni rizik za stanovništvo Arilja i svih naselja nizvodno od brane. Izgradnja betonske barijere kojom će biti pregrađena ova reka, predviđena je na lokaciji čiji je sastav stena u geomehaničkom smislu veoma problematičan za tako ozbiljan građevinski poduhvat.

Zbog sastava zemljišta, moguća je pojava novih klizišta pod pritiskom akumulirane vode iza brane Svračkovo, što potencijalno može rezultirati tragičnim ishodom. Već smo

videli kako kapitalistička pohlepa i korupcija ubijaju 16 naših sugrađana ispod nadstrešnice na železničkoj stanici u Novom Sadu. Brana Svračkovo predstavlja opštu opasnost po daleko veći broj ljudi i opet se pojavljuje ista logika koja je dovela do državnog ubistva u Novom Sadu.

Umesto bezbednosti ljudi, država opet prioritizuje isplativost projekta, iza čega verovatno stoje koruptivni dogovori različitih kapitalista i političara, za koje kao i obično teško da ćemo saznati konkretne podatke i videti dokaze.

Iako je sama izgradnja brane Svračkovo pokrenuta 2012. u pitanju je stari državni projekat još iz vremena SFRJ, iz sedamdesetih godina prošlog veka, kada je u ovom kraju zaista živeo daleko veći broj ljudi i kada je privreda bila daleko razvijenija. Narednih decenija se nije mnogo odmaklo sa projektom, do ponovnog pokušaja pokretanja 1997. i brzog obustavljanja zbog opšte krize u zemlji. Treći put je izgradnja brane pokrenuta 2008. za vreme prethodne vlasti, ali stvarna izgradnja i ugrožavanje Velikog Rzava tek počinje dolaskom SNS-a na vlast.

Primer brane Svračkovo još jednom ilustruje kako nije važno ko je na vlasti jer svaka vlast gleda samo svoj i interes svojih kapitalističkih saradnika. Ono što prethodne vlasti nisu uspele ni da pokrenu, režim SNS-a je doveo u terminalnu fazu, stavljajući Veliki Rza i celokupni okolni prirodni ekosistem u rizik od uništenja.

Ipak, primeri samoorganizovane borbe i pobede radnog naroda protiv bahatih investitora koji su pokušavali da na [Staroj planini](#) i drugim mestima izgrade minihidroelektrane (MHE) i unište lokalne vodene tokove, pokazuju da je moguće sprečiti ekocid.

U slučaju Stare planine, dugotrajni protesti, blokade i samoorganizovane direktne akcije su dovele do stopiranja izgradnje 84 MHE, usvajanjem novog Prostornog plana Grada

Pirota, barem na narednih 15 godina.

Klasna solidarnost smatra da ne možemo da se oslonimo na kapitalističke državne institucije i bilo kakve apele nadležnim organima, već da moramo sami da se organizujemo, povezujemo i udružujemo, kako bismo zajednički digli glas protiv ekocida koji se sprema Velikom Rzavu.